

Ilustrācijā bez pārsteiguma nevar

EGONA ZĪVERTA FOTO

Māksliniecei Anitai Paeglei doma par izstādi Liepājas muzejā radās, klausoties Kaķīša rudens murrā dziesmiņu, domājot par mīļiem autoriem, kuru grāmatas viņa ir ilustrējusi, un gaidot rakstnieces Ineses Zanderes dzejoļu grāmatu "Kaķa vijole".

✍ Ligita Kupčus-Āpēna, "Kurzemes Vārds"

Grafiķe un grāmatu ilustratore Anita Paegle šobrīd strādā pie animācijas filmas "Sfinksas Albertas smaids", kuras scenārija autore ir Māra Cielēna, bet režisore – Dace Rīdūze. "Tas ir brīnišķīgs darbs lieliskā komandā – varoņi mirkšķina acis, lido ar gaisa balonu, meklē brīnumu," saka māksliniece. Vienlaikus Liepājas muzejā skatāma viņas izstāde "Kaķīša dzimšanas diena", kas aicina doties ceļojumā grāmatu pasaulē.

– Ar ko šī izstāde jums atšķiras no citām?

– Es gribēju parādīt kontrastus – melnbaltus darbus un krāsainus, miniatūrus zīmējumus, un monumentālas kompozīcijas. Ir arī darbi no topošās grāmatas ar Ineses Zanderes tekstiem, kā arī pavisam seni zīmējumi. Domāju – cilvēki atcerēsies, vizuālā atmiņa jau mums ir. Es pati brīnos, cik daudz no bērnības atceros. Atceros vectēva skapi, kur kaudzēs bija grāmatas. Labi, atmiņā ir ne tik daudz autori vai nosaukumi, bet noteikti vāku krāsas, ilustrācijas, izjūtas. Man ļoti patīk lasīt kopš bērnības. Tagad tas pārtapis zīmēšanā – man patīk izdomāt, veidot, meklēt ko jaunu savā rokrakstā. Bet krāsu attiecības – tās, ko izmantoju šodien, ir ļoti līdzīgas tām, ko zīmēju bērnudārzā: zaļš, brūns, oranžs, rozā... Es turpinu to jau daudzgu gadu garumā.

– Kā veidojas jūsu attiecības ar literāro materiālu, pirms tas pārtop ilustrācijās?

– Strādājot pie ilustrācijām, pati lielākā bauda man ir lasīt tekstu. Ļoti bieži ir tā – es izlasu un saprotu: tur jau viss ir! Teksts pats pasaka priekšā. Tajā ir noskaņa, tēli, dinamika – reizēm pat šķiet, ka ilustrācijas nemaz

nav vajadzīgas. Es jau tās ainas redzu. Un tad ļoti aizraujos – arvien interesantāk, arvien dziļāk.

Protams, ir arī brīži, kad liekas – neko nevaru izdomāt. Arī tā gadās. Esmu strādājusi skolā dažus gadus un labi atceros, ka arī skolēni teica, ka neko nevar izdomāt, jo sarežģīts uzdevums. Bet, tikko paņēmu papīra lapu, – viss sāk notikt. Bērniem bieži saku – "es nemāku zīmēt nav arguments". Māc gan! Vienkārši vajag sākt. Sēdies klāt un dari – izrādās, ka viss izdodas. Man ļoti patīk zīmēt no dabas, skicēt. Koka zars, varbūt kāds putns...

– Vai jums bieži piedāvā ilustrēt jaunas grāmatas?

– Gribētos, bet mūsdienās reti kurš grib gaidīt. Ilustrācijas prasa laiku. Mana omīte reiz teica: "Tu, Anita, ātri iededzies un ātri atdziesi." Bet es viņai teicu: "Nē, omīte, es iededzīnos ātri, bet atdziesu ļoti lēni." (Smejas.) Kad piedāvā jaunu manuskriptu – tas ir skaists brīdis. Lasīt pirmo reizi, domāt, ko redzi... Bet, protams, tas prasa laiku. Reizēm darbs nav gatavs, bet termiņi spiež. Tādēļ labāk vēl nesākt jaunu grāmatu, lai gan gribētu izlasīt kaut ko pavisam citu.

– Tātad paralēli nestrādājat pie vairākām grāmatām?

– Man patīk strādāt pie vienas – kad esi iepazinis un sapratis tekstu, iemīlējis to. Kad viss jau notiek, tad gan brīvajos brīžos varu domāt par nākamo.

Vēl pirms sāku lasīt, tikai redzot grāmatas nosaukumu, jau gribas ķerties pie zīmēšanas. Un tad jau tā mierīgāk... Es lasu, domāju, iegrimstu tekstā. Tie daži vakari ir brīnišķīgi. Pēc laika, atverot kādu no vecajām grāmatām, reizēm skatos uz savām ilustrācijām un domāju – kā es to toreiz neredzēju, nesajutu, kāpēc uzzīmēju tieši šādi, nevis citādi? Bet saprotu – tas bija konkrēts laiks, konkrētas domas, sajūtas, varbūt pat

Anitas Paegles darbi rotā gan monētas, gan grāmatu lapaspuses. Viņas ilustrācijas ir miniatūri mākslas darbi.

nejaušības.

Bieži sev saku – tagad es šo grāmatu uzzīmētu daudz labāk. Bet tad saprotu, ka, visticamāk, tomēr ne.

– Kā jūs skatāties uz mūsdienu ilustratoru darbiem? Vai ir interese sekot līdzi tam, kas notiek šodien?

– Jā, ir daudz jaunu ilustratoru – gan tie, kas nesen beiguši akadēmiju, gan studenti, kas jau ļoti agri sāk publicēties. Vai viņi turpinās to darīt – to neviens nezina, bet ar sajūsmu pamēģināt noteikti vērts. Man tā bija. Protams, tie bija citi laiki, cits process. Tagad grāmatas izdod daudz, darbs ir.

Reizēm ar draudzeni mākslinieci aizgājām uz grāmatnīcu – paskatīties, kas jauns. Jo tu ikdienā redzi savas grāmatas, aizēj uz kādu izstādi, bet tam, kas notiek citur, – ne vienmēr sanāk sekot. Grāmatnīcā staigājam, skatāmies un spriežam, ka šo mēs nepirksim, šo arī ne, šo arī tomēr ne... Ir ļoti daudz lielisku mākslinieku, un ir patiesi interesanti viņiem sekot līdzi. Tu ieraugi kādu jaunu grāmatu – pavisam nejauši – un tad gaidi nākamo. Skaties, kā mainās rokraksts, kā mākslinieks attīstās. Vai arī otrādi – atpazīsti kādu darbu un saproti: jā, šis man patīk. Grūti pat pateikt, kas tieši. Tā nav tikai ilustrācija, tas ir kaut kas vairāk – izjūta, kas rodas, skatoties.

Ļoti bieži mani piesaista grāmatu vāki. Ir tādi, kas uzreiz liek apstāties un domāt: cik brīnišķīgi! Man pašai tas vienmēr bijis izaicinājums – vāku izvēlēties ir visgrūtāk. Nekad īsti nezina, kurš būs īstais, un tāpēc to atstāju uz pašam beigām. Tas ir sarežģīti. Vāks tomēr pasaka ļoti daudz – par grāma-

VIZĪTKARTE

Anita Paegle

♦ Dzimusi 1956. gadā Rīgā.

♦ Māksliniece, grafiķe un viena no atzītākajām bērnu grāmatu ilustratorēm Latvijā.

♦ Pabeigusi J. Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolu.

♦ Absolvējusi Latvijas Mākslas akadēmijas Grafikas nodaļu.

♦ Ilustrējusi vairāk nekā 35 grāmatas, tostarp sadarbībā ar izciliem latviešu autoriem.

♦ Ilgstoši sadarbojusies ar bērnu žurnāliem "Zīlīte" un "Ezī".

♦ Mākslinieciskā redaktore žurnālā "Skola un Ģimene" (1995–1997).

♦ Grāmatu un grafikas izstādēs piedalās kopš 1984. gada.

♦ Saņēmusi vairākas profesionālās balvas un atzinības par ieguldījumu ilustrācijas mākslā.

♦ Veidojusi ilustrācijas Latvijas Bankas monētām "Pasaku monēta I. Pieci kaķi" un "Šūpuļa monēta".

♦ Dzīvesbiedrs gleznotājs, mākslas pedagogs Aleksejs Naumovs.

tu, par izjūtu, par ieeju stāstā.

– Ko jūs ieteiktu jaunam cilvēkam, kurš apsver iespēju kļūt par ilustratoru?

– Grūti pateikt... Kādam varbūt tā būs profesija, citam – tikai viena no nodarbēm, ko darīt paralēli, jo pieļauju, ka cilvēkam gribas pamēģināt visu ko. Es tiešām nezina, ko ieteikt tādu vispārīgu. Arī pati nezina, kā darīt tā, lai vienmēr viss izdotos.

Bet viena lieta gan – zīmēt ir ļoti interesanti. Zīmēšanas procesā tu īpaši nedomā par to, kas to skatīsies. Bet piedomā gan, lai kāds kaut ko tur ieraudzītu. Tādēļ ilustrācijā cenšos ielikt sīkumu, detaļu vai jociņu, ko varētu pamanīt vēriņa acs. Ja nu kādam interesē, ja kāds pēta. Pamēģini ilustrēt vienu grāmatu, otru – un šķiet, pietiek, ir daudz ko citu darīt. Bet ar katru reizi saproti, kāpēc to turpini – tu iemācies kaut ko jaunu, ieraugi citādi. Dažreiz domāju – nu, viss, pietiek, cik var. Un tad atkal – gribas kaut ko atklāt. Aizmirst un atkal atklāt. Tas ir tas skaistais.

Un tad vēl brīdis, kad paskaties un domā – man tas ir izdevies. Kad grāmatīņa ir gatava un pats redzi tajā jēgu. Un, ja vēl autors ir priecīgs, lasītājs – ieinteresēts, ja ir sajūta, ka viss ir harmoniski – tad es tiešām esmu laimīga.

– Vai esat redzējusi bērnu grāmatas ar mākslīgā intelekta (MI) radītām ilustrācijām? Šī tendence jūs nebauda?

– Nē, neesmu redzējusi. Tas, ko mākslīgais intelekts dara, – jā, tas ir ātri, gludi, perfekti. Bet man pašai patīk zīmēt ar kļūdām, lēni, ar nejaušību, ar kādu atklājumu. Varbūt arī MI kādreiz kaut ko atklāj, bet cilvēks tomēr zīmē citādi.

“Radošumu pa druskai esmu salasījusi”

✍ Elīna Lāce, “Talsu Vēstis”

Baiba Kalna ir māksliniece, grafiķe, pat ja ikdienas daudzpusīgie pienākumi Tiņģeres muižas vadītājas amatā viņai liek mākslu atstāt otrajā plānā. Tas otrais plāns gan ir nosacīts, jo it visam Baiba pievieno brangu tiesu radošuma, un tad pasākumu rīkošana, muižas iekārtošana, dekorāciju veidošana un pat galda klāšana liekas kā otas vēzieni, prasmīgi izvēloties krāsas.

– Vai tavā ģimenē un dzimtā ir mākslinieki? No kurienes tev šīs dāvanas nāk?

– Manā ģimenē nav bijis mākslinieku ar lielu vārdu, bet esam diezgan mākslinieciski noskaņota dzimta, kurā daudzi ir bijuši vai šobrīd ir saistīti ar radošām nodarbēm. Brālis Mārtiņš Kalns mācījās darboties ar koku, bet šobrīd strādā metālapstrādē, firmā, kura veido arī vides objektus. Mana māsiņa ir gleznu restauratore Liene Visendorfa. Māsiņas tētis, mans onkulis Ivars Opmanis bija Valmieras un Strenču pusē zināms fotogrāfs. Mana tēva māsa darbojās lietišķajā mākslā. Mamma Daina jaunībā strādāja šūšanas cehā, vienmēr šuva un pāršuva kādas lietas. Tēvs Vilnis bija tehniski radošs cilvēks, mācījies radiotehniku, bet prata arī kaut ko uzgleznot – mājās ir viņa jaunībā radīta glezna. Abas vecmāmiņas atceros kā rokdarbnieces. Tēta mamma jaunībā bija gribējusi profesionāli mācīties gleznošanu, jo labi zīmēja, bet vecāku ietekmē un nepieciešamībā izvēlējās praktiskāku nodarbi.

Bērnībā man vienmēr patika zīmēt. Starp daudzām citām mīļām grāmatām man bija lielā “Latviešu glezniecības” grāmata, kuru varēju bieži pāršķirstīt, jo kaut kas tajā fascinēja. Kā spilgts notikums atmiņā palicis pirmais Talsu novada muzeja apmeklējums – šķiet, tā bija Jāņa Anmaņa gleznu izstāde, gleznoti zirgi, ainavas, klusās dabas. Sajūta bija maģiska! Pie visām sienām gleznas, katru vari pētīt un ieraudzīt jaunu pasauli... Vēlāk, kad mācījies Valdemārpils vidusskolas darbmācības klasē, arī finansiālā situācija lika būt radošiem. Neatkarīgās Latvijas sākuma posmā daudziem bija grūti apstākļi, kaut cilvēki idejiski bija pacilāti un patriotiski noskaņoti. Bija laiks, kad pat autobuss uz skolu gāja tikai divreiz nedēļā, jo nebija degvielas un finanšu. Bija jāšuj arī apģērbs, lai būtu, ko vilkt mugurā, pie mēģeris, uz pēdējo zvanu. Kad man augstskolā bija jādodas plenērā, nebija naudas, par ko nopirkt krāsu kasti, tāpēc tēvs man tādu uzmeistaroja no vecas atvilktnes un aizkaru stangām. Man bija ļoti oriģināla “krāsu kaste” gleznošanai plenērā! Tēvs pats visu ko mācēja uzmeistarot un mācīja arī mani būt praktiskai, prast dažādus darbus. Tāpēc, jā, man vienmēr šķitis, ka tas nāk no ģimenes, mēs visi tādi drusku radoši, un arī es to radošumu pa druskai esmu salasījusi.

– Kurš bija brīdis, kad pati sajuti: māksla ir mans ceļš?

– Lai arī man patika māksla, man nebija mērķis kļūt par mākslinieci. Izvēloties augstskolu, gribēju kļūt par juristi, bet netiku budžeta grupā. Maksas grupu nevarēju atļauties. Lai tas gads

EDGARA LĀČA FOTO

Baiba Kalna darbībā! Muižas kultūras dzīvi gadās vadīt laikmetam atbilstošā apģērbā, savu reizi sēžoties uz retro velosipēda, lai uz piknika vietu nogādātu gardumiem pildītus grozus un ļautos tematiskai fotosesijai.

neietu zudībā, iestājos Latvijas Kristīgās akadēmijas Bībeles mākslas nodaļā, jo tur uzņemšana notika vēlāk. Tikai pēc tam, pamazām apgūstot grafikas tehniku, sajutu to *garšu* – ka ir *forši* radīt, mēģināt kaut ko pateikt ar mākslas līdzekļiem. Man patika mākslas pasaule, patika iet uz izstādēm, izzināt mākslas vēsturi, strādāt grafikas darbnīcā. Jā, arī mākslas vēsture vai vēsture vispār mani vienmēr ir interesējusi. Varbūt tā ir tāda romantizēta interese kopš bērnības – vide vēsturiskos romānos, dāmas un kavalieri –, kas ir mudinājusi pētīt modes vēsturi, īpaši 19. gadsimtā.

Izvēlē par labu mākslai laikam jāsaka paldies arī manai grafikas pasniedzējai augstskolā māksliniecei, grafiķei Nelei Zirņītei, viņas personībai, viņas mākslai, viņas ofortu smalkumam, ideju filozofiskumam. Pēc augstskolas beigšanas, strādājot turpat augstskolā, biju viņas asistente. Tā man bija iespēja ilgāk no viņas mācīties, būt blakus, vērot radošos procesus, piedalīties viņas projektos “Atvērtās darbnīcas”, tā gūstot arī pirmās pedagoģiskās iemaņas. Viņa iedrošināja mani piedalīties izstādēs, atbalstīja ar padomiem. Viņai ir būtiskākā loma manā

izvēlē turpināt ceļu mākslā un pārliecībā, ka es kaut ko spēju.

– **Grafika ir vēl specifiskāka mākslas joma, kurā vajadzīgas papildu zināšanas un prasmes, citādas nekā gleznošanai.**

– Tā jau šķiet, ka grafika ir specifiskāka, lai gan katrai jomai ir sava tehnoloģiskā puse, kas jāpārzina. Bet mana izvēle par labu grafikai notika kaut kā pati no sevis. Jau no bērnības man patīcis zīmēt vienkārši ar zīmuli. Kaut kas manā uztverē simpatizē melnbaltajai, pelēktoņu krāsu pasaulei. Man ļoti patīk melnbaltā fotogrāfija. Varbūt lomu spēlēja arī salīdzinājums, paškritika, ka man gleznojot darbi nesanāca tik koši un krāsaini kā citiem. Man šķita, ka nevaru dabūt no krāsām ārā to intensitāti. Vienmēr sanāca kaut kā pieklusināti, kaut kā pietrūka... Bet smalki ķibināties es varēju, man patika arī eksperimenti, nezināmais, kā krāsu slāņi atklājas novilkumā uz papīra, ka var izmantot tik dažādus materiālus – metālu, linoleju, kartonu, lai veidotu klišeju, no kuras veidot novilkumus. Oforta tehnikas smalkums un iespējas man bija jaunatklājums. Vēl aizvien ir daudz grafiķu, kuru darbus varu tikai apbrīnot. Tie

DAIŅA KĀRKLUVALKA FOTO

Baibas Kalnas grafikas no cikla “Latvānija”.

sajūsmina un pārsteidz, ka ar tik vienkāršu izteiksmes līdzekli kā līnija var pateikt tik daudz. Atceros, ka uz augstskolu bija atbraucis zviedru mākslinieks Jans Ēriks Johansons, kurš Baltijas valstu neatkarībai bija veltījis vairākus darbus. Viņš daudzus darbus veidoja tikai ar zīmuli un dzēšgumiju, liela formāta darbus, bet tie atstāja paliekošu iespaidu uz mani, gan idejiski, gan vizuāli. Man pašai vēl ir tik daudz iespēju augt, pilnveidoties!

– **Kas tev kā grafiķei bijuši lielākie gandarījuma brīži?**

– Laikam jau gandarījums bija par manu personalizēto “Populācija” Talsu novada muzejā 2023. gadā. To veidot rosināja Guna Millersone, un būtisks bija arī viņas kā profesionālas mākslinieces pozitīvais vērtējums šai izstādei. Protams, ir bijušas arī citas izstādes un gandarījums par konkrētiem darbiem, tostarp no cikla “Klusi dzīvā daba” vai “Ziema”, bet personalizēto laikam palīdzēja noformulēt, kas šobrīd ir galvenā tēma manā mākslā, zinātniski – demekoloģija jeb populāciju ekoloģija, cilvēka populācijas un dabas mijiedarbība. Daba mani iedvesmo. Dzīvojot laukos, redzu gan tās skaistumu, gan aspektus, kā cilvēces darbība ietekmē dabu. Notiek neatgriezeniski procesi, un ir atgriezeniskā saite – ja dabai nodarām pāri, tā sāk traucēt mūs. Spānijas kailgliemeži, tie paši latvāņi... Cilvēkam nepārtraukti būtu jāaudzina jautājums, kā veicināt attīstību, bet saglabāt dabu kā resursu, nenodarot tai pāri. Vai mēs gribam cīnīties ar sekām, kas būs vai kas jau ir iestājušās?

– **Zinu, ka Tiņģeres muiža prasa no tevis ļoti daudz, bet tomēr – ja nāktu impulss, pamudinājums jaunai personalizētai, kādu tu to vislabprātāk veidotu? Ar kādiem darbiem, tematiku, vēstījumu?**

– Jā, šobrīd mazāk laika veltu grafikai, bet domas un idejas galvā rosās. Laikam jau tēma, ko šobrīd gribu turpināt, ir “Latvānija” – cikls, kura pirmie darbi bija apskatāmi Talsu Krūmu mākslas grupas izstādē Ģederta Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejā. Nezinu, vai tas iz-augs līdz personalizētai apjomam, bet pāris nākamie darbi ir man prātā.■

Jaunas džeza formulas meklējot

✂ leva Vilmane, "Saldus Zeme"

Saldus puika Jānis Bombizo-Fedotovs, mūziķu aprindās – vibrofonists Jānis Fedotovs, izaudzis par džeza komponistu un Parīzes mūziķi. 24. oktobrī pie klausītājiem nonāca viņa pirmais autormūzikas albums "Baryon Acoustic Oscillation".

– Pastāsti, lūdzu, par savu debijas albumu!
– Par to biju domājis labu laiku, bet ierakstīšanas process bija ātrs, ar grupu izmēģinājām divas reizes. Visgrūtāk bija vienoties par laiku, kad mēģināt un ierakstīt, jo grupā strādā profesionāls kontrabassists, pianists un bundzinieks, viņi katru dienu koncertē, ir aizņemti citos mēģinājumos un projektos. Radošā ziņā mums grūtību nebija. Skaņdarbi ir sarežģīti, bet labi izrakstīti, tāpēc nevienam nebija jautājumu.

Vispirms radās skaņdarbi, tad nosaukumi. Tajos ietvēru sev zīmīgus sadzīves notikumus un pārdomas. Džeza kompozīcijās jūtama citu stilu ietekme. Vēl neesmu ievērojis tradicionālu principu vispirms ļaut izskanēt tēmai, tad improvizācijai un atkal tēmai. Man patīk atrast jaunas džeza formulas.

Albumā ir deviņas kompozīcijas. Pirmā – "Cross-Country Ski Hop" jeb "Distanču slēpošanas hops". Tā saucas rīta vingrinājums, kas momentā atmodina manu ķermeni un prātu. Kompozīcijai "Ikkyo Omote Tachi Waza Shomen Uchi" izvēlējos japāņu cīņas mākslas aikido tehnikas nosaukumu, jo ikdienā trenējos aikido. Cits skaņdarbs nosaukts kā Dienvidamerikas indiāņu cilšu grupa nabikvari. Biju aizdomājies, ka Amazones džungļos un citviet ir vietas, kurās nekad neesam bijuši, tāpat pasaulē vēl daudz ko varam atklāt! Līdz galam neatklāta sanākusi arī kompozīcija, tā katru reizi izskan citādi.

– Parīzē ieradies pirms pieciem gadiem. Kā tā reāģēja?

– Pilsētai neinteresēja, no kuras valsts un skolas esmu. Parīzē ir ļoti daudz talantīgu mūziķu, katrs grib būt pamanīts. Tur netrūkst mazu džeza klubu, kur katru vakaru notiek divi trīs koncerti. Ir pamatīgi jāpūlas, lai izsprauktos līdz skatuvei.

Vieglī nav, taču man ir svarīgi būt kopā ar mūziķiem, kas atbalsta, un Parīzē viņu ir patiešām daudz. Te netrūkst kolēģu, no kuriem iedvesmoties. Bijuši lieliski koncerti un džeza sesijas ar trompetistu

PUBLICITĀTES FOTO

Jānis Fedotovs savu debijas albumu gribētu prezentēt arī Latvijā, jo te viņam bijuši atbalstoši klausītāji. Iespējams, tas notiks jau šovasar.

no Kubas, kontrabasistu un dziedātāju no Martinikas, mūziķiem no Irānas un Amerikas... Kultūru dažādība ļoti ietekmē gan mani, gan manu instrumenta spēli.

– Vai ieskanas arī Latvijas kultūra?

– Kolēģiem neesmu prasījis, bet domāju, ka latviešu mūzika uz mani atstājusi ļoti spēcīgu ietekmi. Ar Latviju esmu, cik vien varu, – katros Dziesmu svētkos, šogad Parīzē piedalījos Ances Krauzes un Jāņa Strazda programmā "Es esmu", kopā ar franču akordeonistu koncertējām Latvijas vēstniecības Francijā rīkotā valsts svētku pasākumā. Man sevišķi tuvas ir Imanta Kalniņa dziesmas, Emīla Dārziņa, Jāņa Mediņa, Jāņa Ivanova un citu klasiskās mūzikas komponistu darbi.

– Vai ārzemju kolēģiem esi piedāvājis mūsu tautasdziesmas?

– Esmu gan. Viens no interesantākajiem skanējumiem sanāca ļoti senai tautasdziesmai "Sadā, vīmo" līvu valodā. Pat pieredzējis ritma mūziķis momentā "neatkoda" tās taktismēru. Esmu piedāvājis interpretēt arī citas tautasdziesmas, rezultāts vienmēr sanācis interesants.

– Kad kļuvi par Lielās mūzikas balvas laureātu, tu man sacīji: "Ja gribu būt izcilis, jāvar arī elli izturēt."

– Būšu laikam pārspīlējis... Brīžiem gājis karsti, bet es to nesauktu par elli. Vairs nerunāju par izcilību, bet centieniem katrreiz izdarīt visu iespējamo, lai sanāktu, kā domāts. Manuprāt, ir svarīgi tiekties pēc izcilības pilnīgi visā, ko daru, piemēram, sportošanā. Dzīvē nav neviena

VIZĪTKARTE

Jānis Fedotovs

♦ Sitaminstrumentu spēles profesors Montesona Konservatorijā Francijā.

♦ 2020. gadā absolvēja Strasbūras Mūzikas un deju konservatoriju.

♦ 2014. gadā absolvēja Dzintras Knābes sitaminstrumentu klasi Emīla Dārziņa mūzikas skolā.

♦ Ieguva Lielo mūzikas balvu nominācijā "Gada jaunais mākslinieks".

♦ Uzvarēja konkursā "Ineses Galantes Talanti.LV".

♦ 2012. gadā kļuva par X Itālijas sitaminstrumentu konkursa Fermo laureātu.

♦ Dzimis 1994. gadā Saldū.

parasta momenta.

– Kā ar pedagoga darbu? Tas ne katram padodas.

– Daru, kā protu, un, šķiet, sanāk aizvien labāk. Arī no saviem audzēkņiem ļoti daudz mācos. Viņi nav profesionāļi, taču ir apbrīnojami aizrautīgi, tik dedzīgi grib spēlēt, ka burtiski dzirksteļo.

Noklausies platformā "YouTube"!

JĀNIS FEDOTOVS
QUARTET

♦ "Cross Country Ski Hop"

♦ "Baryon Acoustic Oscillation"

♦ "A Moment To Moment Practise"

♦ "Ikkyo Omote Tachi Waza Shomen Uchi"

Albumu digitālā formātā piedāvā visas populārākās mūzikas straumēšanas platformas.

– Vai atdarini savus pedagogus?

– Gribētu, taču abi mani izcili

pedagogi – sitaminstrumentu skolotājs Emanuels Sēžurnē un džeza pianists Ēriks Vatsons – latīņu pacēlušī ļoti, ļoti augstu. Pie viņiem disciplīna brīžiem bija dzelžaina, tāda, kāda parādīta filmā "Whiplash" (latviski dublēta ar nosaukumu "Atsitiens" – I. V.). Es tik prasīgs skolotājs neesmu un negribu būt.

Man stingriba nāca par labu, jo ar patiku muzicēt un raksturu būtu bijis par maz. Nezinu, vai bez prasīgiem pedagogiem būtu skaidri sapratis, kurā virzienā vislabāk strādāt. Man stingriba nepatika, bet vissvarīgākos komplimentus esmu dzirdējis tieši no saviem skolotājiem. Ēriks Vatsons apliecināja, ka daru ģeniāli un man jāturpina par katru cenu.

Biju saņēmis Lielo mūzikas balvu, uzvarējis Ineses Galantes talantu konkursā, spēlējis solo kopā ar Emīla Dārziņa mūzikas skolas simfonisko orķestri, Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri un "Sinfonietta Riga", piedalījies festivālos "Artissimo" un "Summertime", kad sapratu: no Latvijas ir jāaizbrauc. Gribēju mācīties spēlēt vibrofonu, bet nebija skolotāja. Mana skolotāja Dzintra Knābe, mamma, vibrofona privātskolotājs Andrejs Puškarevs ļoti atbalstīja šo lēmumu. Pieņēmu Emanuela Sēžurnē uzaicinājumu studēt Strasbūras Mūzikas un deju konservatorijā. Pirmos divus gadus mācījos tikai pie viņa, tad iestājos konservatorijā un pabeidzu džeza bakalaura programmu, tajā mans galvenais skolotājs bija Ēriks Vatsons.

Talā nākotnē neskatos, jo daudz kas jāspēj tieši tagad! Vissvarīgākais ir spēlēt pēc iespējas biežāk savu jauno albumu. Ja sāksu plānot jaunus projektus, tie izkonkurēs padarīto un pats izgaisināšu lielu darbu. Idejas gan krāju – gribu komponēt, atkal spēlēt ar simfonisko orķestri... ■

Ilustrācijā bez pārsteiguma nevar

1

– Vai ir kāds autors, kura darbus jums īpaši patīcis ilustrēt?

– Katra autora grāmata man ir kā jaunu durvju atvēršana. Tu aizver visas citas un ieej tikai vienās – tajās, ko piedāvā konkrētais teksts. Klausies, ieklausies – dzejoļi, ritmā, izjūtā. Skaties, ko redzi, kā saproti. Un tad sāc zīmēt.

Ļoti īpaša man bijusi sadarbība ar Jāni Baltvilku. Viņam ilustrēju vairākas grāmatas – piemēram, "Purva burvis". Atceros, kā braucu uz purvu, lai sajustu vidi, izprastu

noskaņu. Arī strādājot pie Māras Cielēnas grāmatas, staigāju pa pilsētu, meklēju konkrētas vietas, kas autori iedvesmoja dzejoļiem. Bija svarīgi redzēt ainavu, skatīties ar viņas acīm.

Tagad vairs ne. Tagad man pietiek ar tekstu. Varbūt tāpēc, ka es strādāju ātrāk, ka zinu – ideja atnāks. Kādreiz bija mokoši – diena paskrien, tu neko neesi izdomājis, un ir žēl. Jūti, kā laiks klusiem soļiem slid tev garām. Neko vērtīgu neesi izdarījis. Tagad zinu, ka nākamajā dienā viss izdomāsies. Ir miers.

Ļoti īpaša pieredze man bija ar Ineses Zanderes dzejoļiem "Kaķis uz klavierēm".

Ilgu laiku tos lasīju un domāju – tik brīnišķīgi dzejoļi, bet nelaime tāda – tur viss jau ir! Ko vēl var zīmēt? Bet tajā pašā laikā... tik ļoti gribējās. Uz manuskripta malām biju sazīmējusi ar zīmuli pirmos iespaidus – tāpat vien. Man ļoti patika gan formāts, gan dzejoļi. Jutu tajos visu – koka kāpņu čīkstēšanu, sniega smaržu, kaķa miksto kažoku un pilsētas klusumu.

– Kas ir vissvarīgākais, ilustrējot bērnu grāmatu?

– Zīmēt to, ko bērns atpazīst, ko viņš pats ir redzējis. Taču vienlaikus ir vajadzīgs arī pārsteigums, kāds īpašs elements, kas liek uzskatīties pie attēla. Bērns skatās uz

pazīstamām lietām – cilvēkiem, dzīvniekiem, vidi – un pēkšņi pamana kaut ko negaidītu, kas viņu ievēl. Lai gribētos skatīties vēlreiz, papētīt.

Protams, bērnu grāmatas ir dažādas. Atceros, ka bērnībā man pašai ilustrācijas īsti nebija nepieciešamas. Es jau pati visu redzēju savā iztēlē. Kad bija melnbaltas ilustrācijas, tās man ļoti patika – dažas pat izkrāsāju.

Es domāju, ka kaut kam maģiskam jābūt, lai bērns gribētu grāmatu skatīt vēl un vēl. Grāmata ir ļoti daudz, un katram bērnam būs sava – sava mīļākā, sava īpaša. Un tas ir brīnišķīgi. ■

Kurzemes kultūrā gads būs radoši raibs

Nu jau tradicionāli gadumijā Kurzemes pašvaldību kultūras nozares līderiem lūdzām ieskicēt, kāds gaidāms nākamais gads.

KULDĪGĀ IZCELS AMATIERMĀKSLU UN UNIKĀLO PILSĒTVIDI

Kuldīgas novada domes Kultūras nodaļas vadītāja **Krista Vīndedze:**

– Kuldīgas novadā arī nākamajā gadā turpināsim īstenot un attīstīt tos kultūras pasākumus, kas jau ieguvuši stabilas un bagātas tradīcijas, kā arī tos, kurus mūsu iedzīvotāji un viesi īpaši iecienījuši. Veicināsim, lai tradicionālie notikumi kļūtu vēl pieejamāki un daudzveidīgāki, vienlaikus veidojot iespējas arī jaunām iniciatīvām.

Viens no gada notikumiem būs tēlnieces Līvijas Rezevskas simtgades atzīmēšana maijā. Programmā paredzētas izstādes, tematiskas lekcijas, radošās darbnīcas, diskusijas un citi notikumi, kas atspoguļos L. Rezevskas dzīves gājumu, viņas nozīmi Latvijas mākslā un mīļiedarbību ar Kuldīgas vidi.

Jūnijā esam iecerējuši Kuldīgā īstenot Amatiermākslas svētkus. Tie pulcēs dažādas nozaru un paaudžu kolektīvus no visa novada. Svētku programmā paredzēti kopīgi notikumi pilsētvidē, kas parādīs mūsu novada radošo spēku un kopienu iesaisti.

Savukārt vasaras vidū, 24. un 25. jūlijā, Kuldīgas vēsturiskajā centrā norisināsies Vecpilsētas svētki. Tie katru gadu piesaista plašu apmeklētāju loku, uzsverot Kuldīgas unikālo pilsētvidi. Nākamā gada svētki turpinās attīstīt gan tradicionālās aktivitātes, gan laikmetīgas interpretācijas. Programmā paredzēti muzikāli priekšnesumi, kā arī notikumi, kas īpaši izceļ vecpilsētas autentisko atmosfēru.

Jau 2026. gadā Kuldīgas novadā īstenošas arī vairākus projektus, kas saistīti ar “Eiropas kultūras galvaspilsētas Liepāja 2027” programmu. Šie projekti veicinās starpniecību, radošo industriju attīstību un iedzīvotāju līdzdalību, vienlaikus sagatavojot stabilu pamatu skaistu un oriģinālu ideju īstenošanai tieši pie mums. Mūsu mērķis ir, lai aiznākamais – 2027. – gads nestu ne tikai spilgtus notikumus, bet arī paliekošas vērtības – jaunus sadarbības modeļus, radošas iniciatīvas un kultūras piedāvājumu, kas bagātinātu Kuldīgas novada kultūras ikdienu ilgtermiņā.

Kultūras piedāvājumu nākamgad kuplinās arī vērienīgi pasākumi un festivāli, kas taps ar pašvaldības atbalstu Sabiedriski nozīmīgu kultūras projektu un festivālu konkursā.

TALSI MĒGINĀS SALIEDĒT VISU NOVADU

Talsu Kultūras centra vadītāja **Elza Rozentāle:**

– Nākamajā gadā vēlamies stiprināt jau esošās tradīcijas, vienlaikus atveroties arī jaunām idejām un iniciatīvām, lai bagātinātu kultūras piedāvājumu visā novadā. Ļoti būtiska mūsu vēlme ir arī stiprināt kopienas izjūtu, lai Talsi un viss novads arvien aktīvāk iesaistītos kā vienotā, radoša un atbalstoša kopiena. Lai kultūras notikumi kļūtu par vietu, kur satikties, sadarboties, iepazīties un būt kopā. Kopienas saliedēšana ir viens no nākamā gada nozīmīgākajiem virzieniem.

Viens no lielajiem notikumiem nākamajā gadā būs

deju lielkoncerts Sauleskalna estrādē, kas sen nav bijis un kuru ļoti gaida mūsu kolektīvi. Tas vienkopos pulcēs dejojotājus no visa Talsu novada, godinot mūsu kultūras daudzveidību un kopīgo radošo spēku.

Janvārī turpināsim Talsu pilsētas vārda dienas svinēšanu ar Ziemas garšu svētkiem, kas kļuvuši par siltu, gardu un priecīgu tikšanās vietu ziemas vidū. Papildus tam iecerēts saglabāt un attīstīt arī daudzas esošās tradīcijas un pasākumus, kas gadu gaitā kļuvuši par neatņemamu mūsu kultūras dzīves daļu. Tie turpinās priecēt gan vietējos iedzīvotājus, gan viesus, stiprinot kopības izjūtu un veidojot vienotu kultūras ritējumu visa gada garumā.

SALDŪ GADS PAIES JAŅA ROZENTĀLA ZĪMĒ

Saldus Tūrisma informācijas, kultūras un sporta centra direktore **Maija Rjabova:**

– Saldus novadam nākamais gads būs skaists un lieliem notikumiem piepildīts – Saldus pilsēta svinēs 170 gadu jubileju, savukārt mūsu slavenajam novadniekam Janim Rozentālam paliktu 160. 2026. gadā esam apņēmušies atjaunot skaistu tradīciju – sarīkot izstādi “Ražots Saldus novadā”.

Protams, viens no svētku gada lielākajiem un nozīmīgākajiem pasākumiem būs Saldus novada dienas, tās plānotas jūnijā otrajā nedēļā. Tajās akcentēsīm mūsu unikalitāti, personības un visu, ar ko varam lepoties. Neiztrūkstoši parūpēsimies par neaizmirstamu izgaismotu pastaigu un kādu īpašu pārsteigumu.

Jaņa Rozentāla un Saldus jubilejas gads būs īpašs laiks, kas izcels gan ievērojamā latviešu mākslinieka mantojumu, gan pilsētas kultūras bagātību. Visa gada garumā Saldū notiks daudzveidīgi pasākumi – izstādes, koncerti, radošas un izglītojošas aktivitātes, kas akcentēs Rozentāla nozīmi Latvijas mākslā un viņa saikni ar dzimto pusi. Jubilejas gads aicinās iedzīvotājus un viesus atklāt Saldus vēsturisko attīstību, tās radošo garu un vērtības.

Ļoti priecāsimies jūs satikt mūsu nelielajā, bet viesmīlīgajā, skaistajā un radošajā pilsētā!

REIZĒ DOMĀT PAR VENTSPILNIEKIEM UN PILSĒTAS VIESIEM

Ventspils domes izpilddirektora vietniece izglītības un kultūras jautājumos **Ineta Tamane:**

– Nākamais gads Ventspils kultūras dzīvē būs aktīvs, un esam patiesi priecīgi, ka divi nozīmīgi Latvijas mēroga pasākumi pie mums norisināsies jau gada ieskaņā. 24. janvārī koncertzālē “Latvija” notiks kormūzikas balvas pasniegšanas ceremonija, un esam patiesi lepnī par šo faktu. Ne mazāk priecājamies par ceremoniju “Zelta mikrofonam 30”, kas 28. februārī norisināsies Ventspils Olimpiskajā centrā. Mainījusies organizatoru komanda, kas ar jaunu sparū ķērusies klāt šī pasākuma rīkošanai. Vēl 10. janvārī arī Ventspilī svinēsīm Raimonda Paula 90 gadu jubileju, un mūsu kolektīvi citīgi gatavojas arī Maestro daiļradei vēlītājam lielkoncertam vasarā Mežaparkā. Ventspils vasara būs ikgadējo pasākumu pilna, un mums ir ļoti svarīgi, lai pilsētā ir nodrošināta norišu daudzveidība. Katrai kultūras

iestādei ir sava seja un virziens, ar kuru tā ir atpazīstama, un pie tā rūpīgi strādājam. Daudz kur aktīvi piedalās Ventspils Mūzikas vidusskola, arī Piejūras brīvdabas muzejs un Livonijas ordeņa pils piedāvā dažādas aktivitātes, pili strādājam ar ekspozīciju maiņu, piesaistām tam papildu finansējumu. Šogad atkal notiks Ziedu festivāls, būs Pārventas svētki, iznāks grāmata “Ventspilij – 735”, būs festivāls “Ventspils groove” un plašs izstāžu klāsts. Pilsētā darbojas ap 50 amatiermākslas kolektīvu, mūsu kultūras infrastruktūru izmanto pasākumu organizatori, kas atved pie mums izrādes, koncertus, citus notikumus. Cenšamies, lai piedāvājums ir daudzveidīgs, un atbalstām no pašvaldības arī tos pasākumus, kas ir mazāk izpirkti, bet nodrošina plašu piedāvājumu kultūras dzīvē.

Kultūras nozares ļaudīm Ventspilī un visā reģionā vēlu gaišu un mierpilnu gadu, lai katrs var darboties radoši un enerģiski, lai ideju ģenerēšanai un īstenošanai netraucē ikdienas rūpes un negācijas, novēlu lai esam cits citam atbalsts un lai gads izdodas radoši bagāts un skaists!

KULTŪRAS DZĪVE LIEPĀJĀ TURPINĀS MUTUĻOT

Liepājas Kultūras pārvaldes vadītājs **Juris Jirgens:**

– 2025. gads Liepājā aizvadīts četrstīgtādes svinību zīmē ar lieliem un nozīmīgiem kultūras pasākumiem. Gada galvenais notikums bija koncertuzvedums “Personas kods: Liepāja”, kas norisinājās pilsētas dzimšanas dienā, 18. martā. Šo laiku īpaši izcēla arī pastaiga “Izgaismotā Liepāja”. Savukārt garīgās mūzikas koncertu “Caur gaismu nāk un sudrabs top” aizvadījām Svētās Trisvienības katedrālē, apliecinot Liepājas spēju kultūrā savienot tradīcijas un laikmetīgās mākslas meklējumus. Kopumā 2025. gads Liepājas kultūras dzīvē ir aizritējis veiksmīgi – ar stabilu, daudzveidīgu kultūras piedāvājumu un nozīmīgām Latvijas mēroga atzinībām gan pašvaldības, gan privātajā sektorā. Īpašs lepnums ir “Spēlmaņu nakts” balva par mūža ieguldījumu, ko saņēma Liepājas teātra aktrise Aina Karele. Līdzās teātrim, koncertzālei un festivāliem arvien nozīmīgāku lomu pilsētas kultūras ainavā ieņem arī nevalstiskās organizācijas, radošie uzņēmēji un kopienu iniciatīvas.

2026. gadā kultūras dzīve Liepājā turpināsies ar ierasto intensitāti. Nākamajā gadā plānoti gan liela mēroga populārās mūzikas koncerti, gan Latvijas Jauniešu deju svētki, kas Liepājā pulcēs kuplu dalībnieku un skatītāju skaitu arī no citām Latvijas pilsētām. Runājot par praktiskām lietām, turpināsies darbs pie bijušās Bankas ēkas pielāgošanas Liepājas muzeja vajadzībām, stiprinot pilsētas kultūras infrastruktūru ilgtermiņā. Vienlaikus 2026. gads jau būs cieši saistīts ar mērķiem un ambīcijām, ko uzliek 2027. gada tituls – Eiropas kultūras galvaspilsēta. Paralēli 2026. gada kultūras pasākumiem intensīvi norisināsies organizatoriskais darbs gan pašvaldības, gan privātajā sektorā, lai visa pilsēta kopā sagatavotos 2027. gadam, kad Liepāja kļūs par Eiropas kultūras galvaspilsētu.

Lai arī varētu šķist, ka 2026. gadā “ievilksim elpu” pirms lielā notikuma, kultūras dzīve Liepājā ne mirkli neapstāsies. Tieši pretēji – nākamais gads priecēs liepāniekus ar daudzveidīgu kultūras piedāvājumu: dažādām ar kultūru saistītām apmācībām, projektu konkursiem, laikmetīgās mākslas pasākumiem, starptautisku stāstnieku festivālu, kas jau būs daļa no gaidāmās “Liepājas 2027” programmas, kā arī pilsētas kultūras pasākumiem, kas tradicionāli tiek organizēti katru gadu.

